

Vijftigjarig bestaan Zo werd deze kerk kathedraal

In 2016 vierde het bisdom Rotterdam zijn zestigjarig bestaan en nu, twee jaar later, het vijftigjarig bestaan van zijn kathedraal. Dat is opmerkelijk, maar eenvoudig verklaarbaar, omdat het bisdom in zijn korte bestaan twee kathedralen heeft gekend. De eerste kathedraal stond op de hoek van de Van Vollenhovenstraat en de Westzeedijk. Wie zich de kerk nog kan herinneren, zag een schepping van de Haagse architect Nic. Molenaar, opgetrokken in neogotische stijl, “een monument der bouwkunst” volgens een Rotterdams krantenbericht uit 1892. In die tijd was hij nog geen kathedraal. Het bisdom Rotterdam bestond nog niet. De kathedraal stond ver weg in Haarlem, waar bisschop C.J.M. Bottemanne resideerde.

Dekenale kerk

De kerk op de hoek van de Van Vollenhovenstraat en de Westzeedijk werd gebouwd als kerk van de paters jezuiteten. Zij werd door de bisschop op 10 november 1892 geconsacreerd en onder de bescherming gesteld van hun ordetichter, de H. Ignatius van Loyola. De kerk is tot in 1947 een jezuitetenkerk geweest, eerst als hulpkerk van de aan de Wijnhaven

gelegen parochiekerk O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen, en na sluiting van deze kerk in 1929 als parochiekerk. Bij die gelegenheid werd de naam gewijzigd in O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen en H. Ignatius.

Toen de jezuiteten in 1947 uit de parochie vertrokken en duidelijk was dat de in de oorlog verwoeste dekenale kerk van de H. Laurentius aan de

Houttuin niet herbouwd zou worden, werd de kerk aan de Westzeedijk de dekenale kerk van de stad. J.H. Niekel, sinds 1943 deken van Rotterdam, kon eindelijk weer over een eigen kerk beschikken en ging wonen op de pastorie in de Van Vollenhovenstraat. In 1954, toen voor de Rotterdamse binnenstad een nieuwe parochiële herindeling van kracht werd waarbij de oude Laurentiusparochie was

opgeheven, werd de titel van de kerk gewijzigd in HH. Laurentius en Ignatius. Hierdoor kon de stadspatroon St. Laurentius voor de dekenale kerk behouden blijven.

De eerste kathedraal

Ingrijpender dan de parochiële herindeling van Rotterdam, volgde een jaar later de herindeling van de Nederlandse bisdommen. Het besluit hiervoor in 1955 kwam naar het schijnt ook voor deken Niekel volstrekt onverwacht. Minder verrassend was dat met de verkiezing van Rotterdam tot bisschopsstad, de dekenale kerk tot kathedraal was aangewezen. Het bisschopsambt echter ging naar de deken van Leiden, M.A. Jansen.

Deken Niekel werd de eerste plebaan van de kathedraal, een functie die hij vervulde tot aan zijn overlijden in 1958. Hij werd opgevolgd door J.F. van de Gent.

Ongeveer tien jaar heeft de kerk aan de Westzeedijk als kathedraal haar diensten bewezen, maar als parochiekerk waren er eigenlijk al vanaf het begin weinig bestaansredenen ten gevolge van de gestage terugloep van parochianen. Toen daarbij de bouwkundige toestand van het gebouw verslechterde, viel begin 1967 het besluit dat het niet langer verantwoord was de kerk voor de parochie te handhaven. Op zaterdag 4 maart 1967 werden de parochianen in een brief door de plebaan J.F. van Gent van dit besluit op de hoogte gesteld.

Het nieuws kwam niet als een donderslag bij heldere hemel, maar bevestigde nu officieel de geruchten die al geruime tijd de ronde deden. De parochianen zouden hun onderkomen vinden in de Eendrachtshof, die parochiekerk werd.

Echter, welke kerk in Rotterdam de nieuwe kathedraal zou worden was op dat moment nog de vraag.

city-karakter van de kerk. Het kapittel ondersteunde hem. Opnieuw had de geschiedenis van de kathedraal een andere loop kunnen nemen. Maar bisschop Jansen, die meende dat de dominicanen positief stonden tegenover zijn idee hun kerk tot kathedraal te maken, had niet gerekend met de pastoor van de Dominicus, pater Nic. Apeldoorn O.P. Naar aanleiding van de gesprekken en beraadslagingen schreef deze op 7 november 1967

‘Een monument der bouwkunst’ volgens een Rotterdams krantenbericht uit 1892.

Het advies aan Mgr. Jansen

Hierover werd uiteraard volop gespeculeerd en de namen van de kerk van de H. Elisabeth aan de Mathenesserlaan, de befaamde Krophollerkerk St. Antonius Abt in Delfshaven en de nieuwe “citykerk” St. Dominicus van de paters dominicanen aan het Steiger werden als mogelijke opvolgers genoemd. Deze drie kerkgebouwen worden ook vermeld in het rapport van de commissie die bisschop Jansen moest adviseren over de toekomstige kathedraal. De commissie, bestaande uit leden van het kathedraal kapittel, kwam met een unaniem en verrassend advies, namelijk om de kerk te Delfshaven, de H. Antonius Abt, tot nieuwe kathedraal te maken.

Indien de bisschop dit advies had opgevolgd had het jubileum van de kathedraal nu een ander gezicht gehad, tenminste als de kerk behouden had kunnen blijven. Bisschop Jansen echter voelde meer voor de Dominicuskerk, vanwege het

de bisschop een zeer uitvoerige brief, diplomatiek in woordkeuze, scherpzinnig van argumentatie, maar in essentie afwijzend. De bisschop, teleurgesteld, zag ervan af.

De geschiedenis begint

Nu richtte de blik zich op de Elisabethkerk aan de Mathenesserlaan. Het gesprek met de pastoor, W.Q. Grimbergen, verliep vlot en de zaak was snel beklonken. Al op 2 januari 1968 kopte De Tijd - De Maasbode: “Kerk H. Elisabeth wordt Kathedraal”. Enige dagen later, op zondag 7 januari werd dit vanaf de kansel bekendgemaakt. In een plechtige viering op zaterdagavond 16 maart 1968 werd de kerk door de bisschop verheven tot nieuwe kathedraal van het bisdom. Met pastoor Grimbergen als plebaan kon de kathedrale kerk van de HH. Laurentius en Elisabeth aan haar geschiedenis als kathedraal beginnen.

Dick Hoffman
Archivaris bisdom Rotterdam